

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
«ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА»

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Код і найменування спеціальності	133 Галузеве машинобудування
Тип і назва освітньої програми	Освітньо-наукова програма «Машини і обладнання сільськогосподарського виробництва»
Курс, семестр	Курс 3, семестр 5
Обсяг і форма семестрового контролю з навчальної дисципліни	Кількість кредитів ЄКТС – 3 Загальна кількість годин – 90, із яких: лекцій – 16 год., практичних занять – 14 год. Форма семестрового контролю – залік
Мова(и) викладання	Державна
ННІ кафедра	ННІ інститут економіки, управління, права та інформаційних технологій Кафедра економіки та міжнародних економічних відносин
Контактні дані розробника(ів)	Макаренко Петро д.е.н., професор Контакти: ауд. 420 (навчальний корпус №4) e-mail Petro.Makarenko@pdau.edu.ua Сторінка викладача https://www.pdau.edu.ua/people/makarenko-petro-mykolayovych

МІСЦЕ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ В ОСВІТНІЙ ПРОГРАМІ

Статус навчальної дисципліни	Обов'язкова навчальна дисципліна
Передумови для вивчення навчальної дисципліни	«Вища математика», «Інформаційні системи і технології», молодший бакалавр, фаховий молодший бакалавр, молодший спеціаліст.
Компетентності	<i>Загальні компетентності (ЗК):</i> ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК5. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). <i>Фахові компетентності (ФК):</i> ФК3. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт. ФК6. Здатність оцінювати техніко-економічну ефективність типових систем та їхніх складників на основі застосування аналітичних методів, аналізу аналогів та використання доступних даних. ФК9. Здатність здійснювати комерційну та економічну діяльність у сфері галузевого машинобудування. ФК10. Здатність розробляти плани і проекти у сфері галузевого машинобудування за невизначених умов, спрямовані на дослідження мети з урахуванням наявних обмежень, розв'язати складні задачі і практичні проблеми підвищення якості продукції та її контролювання.
Програмні результати навчання	ПРН06. Відшукувати потрібну наукову і технічну інформацію в доступних джерелах, зокрема, іноземною мовою, аналізувати і оцінювати її. ПРН12. Застосовувати засоби технічного контролю для оцінювання параметрів об'єктів і процесів у галузевому машинобудуванні.

РОЛЬ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ У ФОРМУВАННІ СОЦІАЛЬНИХ НАВИЧОК (SOFT SKILLS)

Здатність логічно та системно мислити, презентувати власні креативні ідеї, уміння обробляти економічну інформацію, виокремлювати головне, самонавчатись і саморозвиватись.

МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Сформувати у здобувачів вищої освіти сучасне економічне мислення, володіння системою спеціальних знань й практичних навиків про базові поняття господарської діяльності, змісту її окремих напрямків та системи оціночних показників для розв'язання завдань економічного управління на рівні підприємства в тому числі галузевого машинобудування.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

- Тема 1. Економічна наука про підприємство та основи підприємництва.
- Тема 2. Майнові та сировинні ресурси підприємства.
- Тема 3. Персонал підприємства, та його продуктивність, мотивація праці.
- Тема 4. Витрати виробництва та собівартість продукції підприємництва.
- Тема 5. Економічні результати та ефективність діяльності підприємства.
- Тема 6. Інвестиції та інвестиційно-інноваційна діяльність підприємства.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ І ВИКЛАДАННЯ

1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

- словесні методи: лекція; розповідь пояснення; бесіда.
- наочні методи: ілюстрування; демонстрування.
- практичні методи: вправи; практичні роботи; робота з навчально-методичною літературою: конспектування, тезування, анотування, підготовка реферату/доповіді;

2. Методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності

- методи формування пізнавальних інтересів: створення ситуації інтересу та новизни навчального матеріалу; метод використання життєвого досвіду.

3. Інноваційні та інтелектуальні методи навчання:

- інтерактивні методи: дискусії, виступи, проектування професійних ситуацій.
- комп'ютерні та мультимедійні методи: використання мультимедійних презентацій; дистанційне навчання.

4. Методи контролю і самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності:

- методи усного контролю: опитування, бесіда, доповідь.
- методи письмового контролю: письмове виконання практичних завдань, самостійна робота.

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Схема нарахування балів, шкала та критерії оцінювання результатів навчання

Наведені у Додатку до силабусу

ПОЛІТИКА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ

– *щодо термінів виконання та перескладання*: усі завдання, передбачені робочою програмою вивчення навчальної дисципліни, мають бути виконані у встановлений термін. Якщо студент відсутній з поважної причини, він презентує виконані завдання під час самостійної підготовки та консультації викладача. Виконання завдань з порушенням термінів без поважних причин оцінюється на 25 % нижче за одержаний бал. За використання телефонів і комп'ютерних засобів без дозволу викладача, порушення дисципліни студент видаляється з заняття й отримує 0 балів.

– *щодо академічної доброчесності*: здобувач вищої освіти повинен дотримуватися Кодексу академічної доброчесності Полтавського державного аграрного університету. Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерел інформації. Під час роботи над завданням не допустимо порушення академічної доброчесності: при використанні Інтернет-ресурсів та інших джерел інформації студент повинен вказати використане джерело. Всі локальні нормативно-правові документи щодо академічної доброчесності наведені на сторінці Академічна доброчесність <https://www.pdau.edu.ua/content/akademichna-dobrochesnist>.

– *щодо відвідування занять*: Навчання здобувачів вищої освіти, що передбачає проведення навчальних занять згідно розкладу упродовж навчального року передбачає їх безпосередню участь в освітньому процесі. Відвідування здобувачами вищої освіти всіх видів навчальних занять є обов'язковим. Відмітка про відвідування занять здобувачами здійснюється в журналі обліку аудиторної навчальної роботи викладача в АСУ ПДАУ.

– *щодо зарахування результатів неформальної/інформальної освіти*: на здобувачів вищої освіти поширюється право про визнання результатів навчання, набутих у неформальній/інформальній освіті перед опануванням даної освітньої компоненти. Набуття відповідних результатів навчання можливе після успішного опанування курсів (з документальним підтвердженням) на різноманітних навчальних платформах, зокрема: Prometheus, Coursera тощо. Особливості неформального/інформального навчання регламентовані Положенням про порядок визнання результатів навчання, здобутих у неформальній та інформальній освіті здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету.

– *щодо оскарження результатів оцінювання*: після оголошення результатів поточного або семестрового контролю здобувач вищої освіти має правом звернутися до викладача з проханням надати роз'яснення щодо отриманої оцінки. У разі неможливості спільного врегулювання ситуації здобувач вищої освіти має право оскаржити результати контрольних заходів. Підставою для оскарження результату оцінювання можуть бути: недотримання викладачем системи оцінювання, вказаної у робочій програмі навчальної дисципліни, необ'єктивне оцінювання та /або наявність конфлікту інтересів, якщо про його існування здобувачу вищої освіти не було і не могло бути відомо до проведення оцінювання.

Результат оцінювання може бути оскаржений не пізніше наступного робочого дня після його оголошення. Організація і порядок оскарження результатів оцінювання навчання здобувачів вищої освіти ПДАУ регламентується Положенням про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhennyaproocinyuvannyazdo_buvachiv2025.pdf

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні

1. Економіка підприємства : підручник / під заг. ред. д.е.н., проф. Ковальської Л.Л. та проф. Кривов'язюка І.В. Київ: Видавничий дім «Кондор», 2020. 700 с.
2. Лисак, Л.О. Андреева, Л.О. Болтянська Економіка підприємства: навчальний посібник Мелітополь: Люкс, 2020. 272 с.
3. Економіка підприємства [Текст]: підручник / за заг. ред. Л. Г. Ліпич. – Луцьк : Вежа-Друк, 2021. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM). 768 с.
4. Шарко М.В., Мешкова-Кравченко О.М., Радкевич О.М. Економіка підприємства: навчальний посібник Херсонський національний технічний університет (ХНТУ), 2024. 436 с.
5. Гринчуцький В.І. Економіка підприємства: навчальний посібник. К.: ЦУЛ, 2-е вид. 2019. 304 с.
6. Яркіна Н. М. Економіка підприємства: навч. посіб. 2-ге вид. перероб. та допов. Київ: Ліра-К, 2020. 596 с.
7. Кузьмин В.М. Економіка підприємства та управлінська економіка: практикум. Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2019. 51 с.
8. Куцик В. І., Кліпкова О. І. Економіка і управління підприємствами у схемах і таблицях : навчальний посібник. Львів : ЛТЕУ, 2020. 316 с.
9. Економіка підприємства : навч. посіб. / [Л.С. Шевченко, О.С. Марченко, О.А. Гриценко та ін.]; за заг. ред. Л.С. Шевченко. – 3-те вид., перероб. і допов. Харків: Право, 2021. 212 с.
10. Болтянська Л.О Економіка підприємства: Курс лекцій Мелітополь: Люкс, 2020. 164 с.

Допоміжні

1. Андрійчук В. Г. Економіка підприємств агропромислового комплексу: підруч. К.: КНЕУ, 2013. 779 с.
2. Дмитрієв І.А., Шевченко І.Ю. Економіка підприємства: навчальний посібник для практичних занять і самостійної роботи студентів вищих навчальних закладів. Харків: ХНАДУ, 2018. 292 с.
3. Яковлев А.І., Ларка Л.С. Економіка підприємства: магістерський курс. навч. посібник. Харків, Нац. техн. ун-т «Харків. політехн. ін-т. 2018. 515 с. URL: <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/35864> .
4. Ляшенко А.Х., Корбутяк А.Г., Сокровольська Н.Я., Юрій Е.О. Оцінка вартості підприємства: навчальний посібник Чернівці: ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 180 с. URL: https://drive.google.com/open?id=172hn98ohMp_0aMxSDYN9XGzWeTyiL8k7
5. Ковальчук Н.О., Федішин М.П., Жаворонок А.В., Абрамова А.С. Управління фінансовою санацією підприємства: навчальний посібник. Чернівці: Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича. 2019. 231 с. URL: https://drive.google.com/open?id=1O9MqpU9zLP7t9z_Qq8lsRwTQ0hUyHsRx

6. Кулик Т.П. Організація, планування і управління виробництвом : навч. посіб. Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2019. 232 с.

7. Кузьмин В.М. Економіка підприємства: навч. посібник. 2-е вид, перероб. та доп. Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2016. 195 с.

8. Мазур Н.А., Семенець І.В., Лопашук І.А. Економіка торговельного підприємства: навч. посібник. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2020. 192 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/1OGJ7-yuPW5TV2cAAZDk6rcpZaaOU9ytIT/view>

9. Храмов В.О., Ботрук А.П. основи управління персоналом: навч. метод. посібн. К.: МАУП, 2011. 109 с.

10. Фролов В.П. Адаптація системи мотивації праці до умов ринку. Фінанси України. № 5. 2011. С. 10.

11. Оплата праці в сільськогосподарському виробництві. О.А. Аврамчук, О.Д. Балан, В.В., Вітвіцький, Ю.Я. Лузан, В.В. Павленко, О.В. Шкільов. К.: Центр «Агропромпраця». 2009. 464 с.

Інформаційні ресурси мережі інтернет

1. Офіційне інтернет-представництво Президента України. URL: <https://www.president.gov.ua>.

2. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. Законодавство України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.

3. Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: www.kmu.gov.ua.

4. Офіційний веб-сайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. URL: <https://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>.

5. Офіційний веб-сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua/uk>.

6. Офіційний веб-сайт Міністерства соціальної політики України. URL: <https://www.msp.gov.ua>.

7. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України. URL: www.ukrstat.gov.ua.

8. Веб-сайт наукової бібліотеки ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». URL: <http://lib.pu.if.ua>.

9. Веб-сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.

10. Офіційний сайт Українського центру економічних і політичних досліджень ім. Разумкова. URL: <http://razumkov.org.ua>.

11. Портал для підприємців. URL: <https://sme.gov.ua>.

12. Мережа бізнес-інформації. URL: <https://bin.ua>.

13. Господарський кодекс України від 16.01.2003. № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>

14. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку біологічних активів, затверджені наказом Міністерства Фінансів України № 1315 від 29.12.2006 р. URL: www.rada.gov.ua.

15. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

16. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 7 лютого 2013 р. № 73. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.

17. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 27 квітня 2000 р. № 92. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>

18. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 «Біологічні активи» затверджене наказом Міністерства Фінансів України від 18.11.2005 р. № 790. URL: www.rada.gov.ua.

19. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Типового положення з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств» № 630 (630-2002-п) від 16.05.2002). URL: <http://uazakon.com/big/text1406/pg1.htm>.

**Реквізити
затвердження**

Схвалено на засіданні кафедри економіки та міжнародних економічних відносин, протокол від 02 вересня 2024 року № 1

Додаток до силабусу
**СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ, ШКАЛА ТА КРИТЕРІЇ
ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ**

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Назви тем	Форми оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти				Разом
	практичні заняття		самостійна робота		
	виконання вправ	опитування	розв'язування задач	розв'язування тестів	
Тема 1. Економічна наука про підприємство та основи підприємництва.	6	6	-	3	15
Тема 2. Майнові та сировинні ресурси підприємства.	6	6	2	3	17
Тема 3. Персонал підприємства, та його продуктивність, мотивація праці.	6	6	2	3	17
Тема 4. Витрати виробництва та собівартість продукції підприємництва.	6	6	2	3	17
Тема 5. Економічні результати та ефективність діяльності підприємства.	6	6	2	3	17
Тема 6. Інвестиції та інвестиційно-інноваційна діяльність підприємства.	6	6	2	3	17
Разом	36	36	10	18	100

Шкала і критерії оцінювання результатів навчання

Оцінювання результатів навчання при проведенні поточного контролю успішності здобувачів вищої освіти:

– *усне опитування* (0-6 бала). *0 балів* – здобувач вищої освіти не готовий до відповіді або відповіді невірні та не відображають визначені результати навчання; *3 бали* – здобувач вищої освіти в цілому орієнтується у проблемі, яка розглядається, але відповіді поверхові та містять багато помилок або неточностей; *4 бали* - здобувач вищої освіти орієнтується у проблемі, яка розглядається, відповіді містять певні помилки та неточності та частково відображають визначені результати навчання; *5 балів* відповіді правильні, обґрунтовані, здобувач вищої освіти добре володіє матеріалом, який розглядається. *6 балів* – відповідь характеризує уміння виявляти та розв'язувати проблему, інтегрувати знання та повністю відображає визначені результати навчання;

– *виконання вправ на практичних заняттях* – завдання на практичному занятті розраховані на групове виконання та письмові індивідуальні висновки (розв'язок задач та формулювання на основі аналізу фінансової звітності висновків щодо виявлення тенденцій зміни економічних показників роботи сільськогосподарських підприємств (0 – 6 балів). *0 балів* – потрібне повторне виконання; *1 бал* – здобувач вищої освіти частково володіє матеріалом, не в змозі викласти зміст основних показників і висновків, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі завдання, частково забезпечивши відображення запланованих результатів навчання; *2 бали* – здобувач вищої освіти не в повному обсязі володіє матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість завдань частково забезпечивши відображення запланованих результатів навчання; *3 бали*: здобувач вищої освіти в цілому володіє навчальним викладає

його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину завдань та демонструє досягнення половини запланованих результатів навчання; *4 бали* – здобувач вищої освіти достатньо володіє матеріалом, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому окремі несуттєві неточності та помилки. Правильно вирішив більшість завдань та демонструє досягнення більшої частини запланованих результатів навчання; *5 балів* – здобувач вищої освіти в повній мірі володіє матеріалом, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань. При викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, але здобувач вищої освіти демонструє досягнення більшої частини запланованих результатів навчання; *6 балів* – здобувач вищої освіти в повному обсязі володіє матеріалом, правильно вирішив усі завдання. Відповідь характеризує уміння виявляти та розв'язувати проблему, інтегрувати знання, повністю відображає визначені результати навчання;

– *розв'язування тестів* (0 – 3 бали) до однієї теми. Підготовлено по кожній із 6 тем по 10 тестових завдань. Нараховується: 3 бали за 10 вірних відповідей; 2 бали за 9 вірних відповідей; 1 бал – за 8 вірних відповідей; 0 – балів за 7 і менше вірних відповідей.

- *розв'язування задач самостійної роботи*. Передбачено по 2 задачі до 5 тем. За кожну розв'язану задачу; 0 балів – задача не розв'язана або розв'язана невірно; 1 бал – задача розв'язана повністю та має вірний результат розв'язку. Здобувач вищої освіти допускається до здачі заліку за умов результатів навчання (виконання вправ, опитування, розв'язування самостійних задач і тестів) не менше 59 балів.